

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI

DİSOSİYASYON

Yüksek Lisans Tezi

Umut Oray

İstanbul 2005

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI

DİSOSİYASYON

Yüksek Lisans Tezi

Umut Oray

Prof. Dr. Semir Aslanyürek

İstanbul 2005

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	
ÖZET	
SUMMARY	
GİRİŞ	6
BÖLÜM-1 : SİNEMA DUYGUSU	9
1.1 : FİLM DİLİNİN YAPISI ÜZERİNE	10
1.2 : DİSOSİYASYON TANIMI	15
1.3 : DİSOSİYATİF BOZUKLUKLAR	18
1.4 : DİSOSİYASYONUN TARİHÇESİ	19
1.5 : DİSOSİYASYONUN PSİKOPATOLOJİSİ	21
1.6 : SAVUNMA MEKANİZMASI OLARAK DİSOSİYASYON	28
A- NARSİSTİK SAVUNMALAR	29
B- İLKEL SAVUNMALAR	31
C- NEVROTİK SAVUNMALAR	33
1.7 : DİSOSİYASYON: KÜLTÜREL VE SOSYAL AÇILIMLAR	35
BÖLÜM-2 : FİLM ÜZERİNE	40
SONUÇ	43
DİSOSİYASYON KISA FİLM SENARYOSU	45
KAYNAKÇA	55
EKLER	
1: FİLMİN KÜNYESİ	58

ÖNSÖZ

Üzerinde yaşadığımız dünya, bireyi yalnızlaştırıp kendi karanlık koridorlarına hapsediyor. Bilimin ve sanatın bu denli içinin boşaltıldığı, insana, insanlığa dair her türlü olgunun "kâr-zarar" ekseninde değerlendirildiği bu yeni dünya düzeninde hepimiz gün be gün belki de hiç farkında olmadan bütünlüğümüzü yitiriyoruz.

Disosiyasyon filmi ve tezi bu bağlamda yapılmış ve yazılmıştır. Filmde bir psikiyatriste gelen hastaların birbirlerinin hayatlarının içinden geçerken, bir anlamda tüm dünyanın yaşadığı çözülme ve parçalanmalar da allegorize edilmeye çalışılmış tez de ise hastalığın genel hatlarını çizmek suretiyle günümüz dünyasına, toplumuna yeni bir bakış açısı sağlamak amacı güdülmüştür.

Araştırmalarım sırasında benimle uykusuz kalıp şikayet etmeyen sevgili kuzenim Serdar İleri'ye, her türlü kaynağı, engin bilgisini, tecrübelerini yoğun programına rağmen önüme seren, yakın gelecekte adını ve araştırmalarını sıkça duyacağımızdan emin olduğum "Psikiyatrist" -gerçek sinemasever- Dr. Selin Güneç'e Prodüksüyon ve post-prodüksüyonda büyük desteklerini gördüğüm Cem Güney'e, benim tezim için benden bile daha fazla titizlenip, hayıflanan anneme, babama, halama, babaanneme yine çalışmalar sırasında her türlü ruh halime şahit olup yine de manevi desteklerini esirgemeyen kardeşlerim Övünç Gürsoy ve Anıl Oray'a, zorlu çekim ve tez yazım süreci boyunca tüm "tartışmalarımıza" karşın bir an bile gülümsemesi yüzünden eksik olmayan, yardımcım, meslektaşım, kaderdaşım -

gelecekte görüntü yönetmenim- Erkan Gürsoy'a, tüm çatışma ve tartışmalarımıza rağmen bana olan inancını hep kalbimde hissettiğim danışmanım, hocam, arkadaşım Prof. Dr. Semir Aslanyürek'e ve üzerimdeki emeklerini hep saygı ve sevgiyle anacağım "hocalarım" Doç. Dr. Bülent Vardar, Prof. Dr. Selahattin Yıldız, Doç. Dr. Bülent Erçetin'e ve bu zorlu süreç boyunca yardımlarını esirgemeyen, emeği geçen herkese teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Sinema tarihi boyunca sık sık perdeye aktarılmış fakat ismi yeni konmuş sayılabilecek bir hastalık : disosiyasyon... Türkçe karşılığıyla bütünlüğün yitirilmesi...

Bu tezde genel hatlarıyla hastalığın bir haritasını çıkarmak ve neredeyse aynı kulvarda ilerleyen sinema sanatı ve psikiyatri biliminin birbiriyle etkileşimlerini gözler önüne sermek amacı güdülmüştür.

Filmde -en yalın haliyle- altı çizilmek istenen "bütünlüğü yitirmek, yeni bir bütünlük oluşturma mecburiyetini de beraberinde getirir ve bu yeni bütünlük geçmiş acılar ve travmaların izlerini taşır." düşüncesi, tez ile derinleştirilmeye çalışılmış, sosyolojik bazı veri ve gözlemlere de atıfta bulunularak günümüz dünyasının ve dayatılan yönelimlerin -gerek reel gerek sanal- özgür birer birey olmayı amaçlayan bizleri ne denli disosiyatif bir ruh haline sürüklediği anlatılmak istenmiştir.

SUMMARY

Dissociation is an illness which's name was founded recently but filmed often throughout the history of cinema... It simply means : loss of wholeness...

In this thesis we intend to show a generalized map of the illness and visualize the very close relationship and the influence between cinema and psychiatry.

We try to become deep and underline the idea "the loss of wholeness (dissociation) results in the obligation to build a new wholeness and this new wholeness carries the effects of the past griefs and traumas..." Referring to sociological datas and observations we also intend to explain how today's world and its -not only real but also virtual- politically insisted directions, effects on the individuals -who dreams and aims to be free- and puts them (us) in a dissociative spirit...

GİRİŞ

Senaryo tek başına bir bütündür fakat tek başına asla bir sanat eseri olarak adlandırılmaz. Bir senaryonun sanat eseri haline gelebilmesi için bir yönetmen tarafından - kamera yardımıyla- parçalara (planlara) bölünüp, kurgu masasında birleştirilmesi suretiyle yeni bir bütünlük oluşturulması gerekmektedir. Kurgu masasında oluşturulan yeni bütünlüğe sinema denmektedir. Tümünden gelir, dönüşür ve yepyeni bir tüme varır. Yani sinema sanatı özünde disosiyatif bir sanattır.

İzmlerin gölgesinde keşfedildiği günden itibaren propaganda aracı olarak kullanılagelen sinema sanatının günümüz tüketim toplumun temelinde önemli bir yer teşkil ettiği su götürmez bir gerçektir. Bu gerçekten yola çıkıldığında insanoğlunun doymakbilmez dolayısıyla en zayıf yönünü, nefsinin hedef alan kapitalizmin parlak, cıvılcı, gözalıcı karanlığının yayılmasında -televizyon ortaya çıkana dek- toplumların ve toplumları meydana getiren bireylerin gözünü boyamakta kullanılan sinema sanatı ya da muasır medeniyetlerdeki değişimle sinema endüstrisi! çoktan ilk günlerdeki saflığını kaybetmiş, eğlence gibi sentetik, sığ bir anlama hapsedilmeye çalışılmaktadır. Sözlü ya da yazılı kültürden gelen tüm toplumlar, başka bir bütünlüğe hizmet eden, doğruluğuna sorgusuzca inanılıp, kabul görmesi beklenen mikrodalga imgelemlerce kuşatılmış, hazır dogmalara, uyuşturucu müptelalarının yoksunluk krizlerini andırır bir biçimde, muhtaç hale getirilmiştir.

Kendini yalnız, çaresiz, çıkışsız hisseden her birey, çevresine ya da genel bir deyişle dünyaya karşı kendi savunma mekanizmalarını yaratır. Bu kimi zaman David Fincher'in Dövüş Klübü filminde Tyler Durden karakterinin (şiddeti kesin çözüm olarak benimseyen) vahşi yardımıyla didaktik bir biçimde ortaya konan "tüketim toplumu" eleştirisi kisvesine bürünür kimi zaman da varolduğu gerçekliğe bir bukalemunmuşcasına uyum sağlayan Woody Allen'in Zelig karakterine dönüşür ve kalplerimizi ironiyle fetheder fakat aslında her iki karakter de disosiyasyon hastasıdır, parçalanmak, parçalamak ve en nihayetinde birleşmek suretiyle bizleri sosyo kültürel erozyona karşı uyarmaya çalışırlar.

Psikiyatri biliminde özellikle nevrotik durumlarda tanı konulabilmesi ve bu doğrultuda tedaviye başlanabilmesi için hastanın, kendi yarattığı savunma mekanizmalarından sıyrılıp, derdini düzgün bir şekilde ifade etmesi gerekmektedir. Bu bağlamda yaşadığımız toprakların adeta markası haline gelmiş çıkışsızlık söylemi ve kadercilik de pekala disosiyatif ruh halimizin göstergesi olabilir.

Her ne kadar günümüzde teknoloji ve bilim kol kola birçok problemi çöze de insan bilincinin karanlıkta kalan bazı noktalarını tamamen aydınlatmayı başaramamıştır. İnsanoğlu kendi bilincini sağlam bir temele dayandıramayıp, geliştiremediği müddetçe "gerçek" çıkışsızlığa mahkumdur. Bütün, her geçen gün daha parçalanıp ayrışırken bireyi de yanında sürüklemekte ve aslında varolmayan bir bilinç oluşturup bu yeni bütünlüğün yanılısamalarına kanmamızı bekleyen, tinsel ve cinsel sapmalarla örülü, yapayalnız,

kendine hatta kendi varlığına yabancılaşmış bir hayatı kabullenmeye zorlanmaktadır. Herşeyin kâr-zarar ekseninde devindiği, serbest piyasa ekonomisiyle iyice ayyuka çıkan vahşi rekabet, bireyleri hem birbirlerine hem de kendi öz benliklerine yabancılaştırmakta bu sebepten adına değer, toplum normları denilen herşey parçalanmakta, yozlaşmakta, anlamlarını yitirmekte, dünya topyekün bir halde disosiyatif bir ruh haline sürüklenmektedir.

BÖLÜM 1. SİNEMA DUYGUSU

Günümüzde herşey buharlaşıp, anlamları parçalıyor. Artık bütünlüğümüz yok oldu. Hayatın tepetaklak olduğu bir çağı yaşıyoruz. Anlamlar kendilerini üretemeyecek kadar kendiliğinden yoksunlaşmış gibiler. Günümüzde görüntülerin imgelerine muhtacız. Bireylerin imgelerinin yerini, bizlere hazır olarak sunulan imgeler alıyor. Ve o imgeler de maddesel dünyayı bir kez daha yaratmaya çalışıyor. 100 yıl öncesinin insanı için bile anlaşılması güç bir durum. Sentetikleşmiş bir süreç bu. Bir tür şizofreni.. Anlama ve anlamlandırmaya dair gerekli tüm bütünlüğün parçalanıp, yeni bir Dünya-durumu ile karşılaşmak.. Bir **disosiyasyon** – **hâli!**..

Sinema, ilkelerin büyüdü düzeninin, Modernist durumudur. Sanayi Devrimi sonrasında gelişen teknolojilerin, günümüze kadar gelen uzantılarından en kalıcı olanı ve en faydalısıdır.

Ama kim bilir, belki de söyleme ait düzenin, imgelerini kendine mâl etmeye bu kadar meraklı bir "şey", bir "sanat" türü, paradoksal olarak Dünyanın Sonunu da getirmeye hazırlanıyor olabilir.

Neyse ki, insanoğlu bu anlamda çok daha dirâyetli ve çok daha başarılı olacağı benziyor. Kıyâmete dair söylensel gücü, kapitalizmin ve geç-kapitalizmin silahlarından biri haline getiren, sinemanın bu geniş anlatım olanaklarından başkaca bir şey olmasa gerek. Sinema, yalnızca gerçekliği yeniden üretir.

1.1. FİLM DİLİNİN YAPISI ÜZERİNE

Sinema gerçekte bir dil değildir ama bir dil *gibidir* ve bu özelliği sebebiyle, dil araştırmalarında kullanılan yöntemelerin bir kısmı da sinema araştırmalarında, film çözümlerinde kullanılır.

Ancak bu araştırmalar esnasında, 1950'li yıllardan sonra, sinemanın gerçek anlamda bir dil olmaması sebebiyle, Semiyolojinin terminolojisi ve kavramları daha derinlikli araştırmalarla ve analizlerle tam anlamıyla yerini bulabilmiştir.

Kuşkusuz, semiyolojinin sinemasal dile uygulanmasıyla Lacan ve çağdaşları gibi önemli psikanalistlerin çalışmaları da eř zamanlı olarak, birbirlerinden ayrı kulvarlarda devam edegelmişler ve etkileşimlerde bulunmuşlardır.

Göstergebilimciler, yazılı ve sözlü dil anlayışını yeniden tanımlayarak sinemanın bir dil olarak araştırılmasını haklılaştırmışlardır.

Christian METZ : "Bir filmi, onun sistemine dair bir bilgimiz olduğu için anlamayız, aksine filmi anladığımız için onun sisteminin bilgisini elde ederiz. Başka türlü söylersek, böylesi iyi öyküler anlatması sinemanın bir dil olması sebebiyle değildir, böylesi iyi öyküler anlattığı için bir dil olmuştur." (METZ : Film Language, s: 47), demektedir.

Farklı bir anlamda, sinema öyküler anlatan, geçmiş zamanın söylenlerinin, masallarının yerini almış, modern ve modern-ötesi bir sanat dalıdır.

Filmlerin de, tıpkı psikanaliz gibi bir işlevselliği olduğunu da söyleyebiliriz. Micheal Wood'un film mitolojisi üzerine gözlerimini anlattığı kitabında: "Eğlence sektörünün -ve özelinde sinemanın- sorunlarımızı evcilleştirmek için bir şekilde yeniden düzenlediğini, böylelikle insanın dikkatini bir şekilde kıyı köşelere gönderdiğini" söylüyor. Ama arkasından da şunu söylemeyi ihmâl etmiyor: "Filmlerin mitolojik işlevi bu sorunları onlara göz ucuyla bile bakmadan incelemesidir. Filmler bulanık kafalardaki huzursuzlukları yatıştırıyor ama bu bulanıklığı da kuruyor." (PSİKİYATRİ VE SİNEMA s.38)

Sinemanın büyülü söylensel ögesi -bilimsel-teknik tarafına karşıt biçimde- gerçeğin çifte yüzünü içerir. Bir film gerçek bir olayın izlenimini verebilir -günlük yaşamımız içinde varlığını kabul ettiğimiz bir gerçek olaydan söz ediyordur. Ancak bir film aynı zamanda da üstün gerçek izlenimini verir. Bu da günlük yaşantımızın bir parçası konumuyla kabullenemediğimiz düşlerin ortamıdır. Ancak bu gerçek olandan daha gerçek bir etkiyle inandırıcı görünür. (Bu gerçekte, kısmen, yanılsama niteliğiyle yaşanan bir olgudur" (Luke Hockley, FÇJY - s: 73 -)

Tüm bu söylediklerimizin karşılığı olarak XX. yüzyılın en önemli psikanalistlerinden Jacques Lacan'ın şizofreni tanımıyla açımlayabiliriz. Lacan, şizofreniyi imleyici zincir, yani, bir söyleyiş ya da anlamı oluşturan birbirine bağlı sentagramatik imleyici dizilerde bir kırılma şeklinde tanımlar.

Lacan'ın bu imleyici zincir kavramının özünde, Saussure'cü yapısalcılığın temel ilkelerinden (ve en önemli buluşlarından) birini, anlamın, imleyen ile imlenen arasında, dilin maddeselliği ile, bir sözcük ya da bir ad ile onun göndergesi ya da kavramı arasında bire-bir bir ilişki olmadığını öngörür.

Genelde "imlenen" adını verdiğimiz (bir ifadenin anlamı ya da kavramsal içeriği) şimdi, bir anlam - etkisi, imleyiciler arasındaki ilişkiler tarafından oluşturulan ve yansıtılan imlendirmenin nesnel serabı olarak görülmektedir.

Bu anlamda, imgelemlerimizin de bu şizofrenik süreçte yeni bir üslûp kazanmaya başladığını söyleyebiliriz. Kişisel kimliğimizin kendisi de geçmiş ve gelecekle, kişinin kendi şimdiki zamanının belli bir zamansal birleşimin kendisi, zaman içinde yorumsamacı bir döngü içinde hareket eden dilin, daha doğrusu, tümcenin, söylemin işlevedir.

Bu kavramlardan yola çıkarak, sinemasal dilin de, kendi özgü imleyici gücü sayesinde, bir tür anakronizm yarattığını söyleyebiliriz.

Televizyonun kendi kendini rafine eden sentetik mekân ve zamanı Araf gibidir.

Uzun bir parantezde belli belirsiz bir süreliğine asılı kalır gibi izleriz televizyonu. Hayatın kendisinin yerine geçen parantezin hayatın sentetik bir benzerini kurduğu "gerçekliği"nde deneyim de farklılaşır.

Televizyon "hiçbir" mekândır; zaman içinde asılıdır ve yerçekimsizdir. Mesafe duygumuzu sarsar. Her yer, hiçbir yerdedir. Her yer herhangi bir yerdir. Televizyon mekanı,

küreselleşmenin homojen, tıpatıp benzeri mekanlarından en yaygın, en kitlesel olarak tanımlanabilen mekanıdır.

Hiçbir şey kalmak için değildir. Bir alt metin açmak; bir sonrakini tâkip etmek, sorgulamak için değildir; küçük parçaların koşturmasından ibarettir. Uçuşkan bir zamandan ibarettir ekran zamanı: Hiçbir zaman ve herhangi bir zamandır. Başka araçlardan geçici, bir süreliğine ve parça olarak ödünç aldığı malzemeyi kullanır. Parçacı bir dil oluşturur. Ödünç aldığı bütün değil de herhangi bir bütünün parçası olduğu için, ödünç aldığı aracın hem kendi dilini bozar ve kendi diline devşirir, hem de *bütün parça ilişkisini kopardığı için ödünç aldığı şeyi bağlamından yalıtır; bağlamsız bırakır. Bu yüzden bağlamsız bir araçtır, karşısına çıkan bütünleri parçalar, bu parçaları indeksler, indeksli parçaları kendi ölçeğinde yeniden üretir ve kendi bütünlüğünü böylece imâl eder. BU yüzden de ölçeksiz ve mukayesesiz bir dil yaratır.* (agy)

Anlamlar ve kavramlar; vizyonlar ve imgeler, XX. Yüzyılın darmadağınık, birbirinin içine geçmiş, yörüngesizliğinden nasibini alarak çoğalıyorlar. Kafalar daha bir karmaşıklaşıp, anlamlar darmadağınık oluyor. Kimse kimsenin ne dediğini duymuyor, kimse kimsenin rüyasını, arzularını anlamıyor.. Görünüm bu olmasına rağmen, tarihsel anlamda, Frederic Jameson'ın bakış açısına da dayanarak söyleyebileceğimiz üzere, "Postmodern zamanların" ve "geç kapitalizmin kültürel mantığının" bir çıkışsızlığı gibi durmakta.

Disosiyasyon kavramı da bu anlamda karşımıza çıkan, bu eklektik durumları soyutlayabilen, somut, patolojik bir kavram olarak karşımıza çıkıyor kanaatindeyiz.

Artık tüm sanatlar ve özellikle de sinema sanatı, anakronik öykülemeler ve bunun sonucu olan bir kurgulama yapısıyla yeniden üretim biçimlerine benziyor.

Öncelikle Disosiyasyon kelimesinin sözlüksel anlamını açıklayalım. Bizim için öncelikli olan kuşkusuz kelimenin psikolojide ve dolayısıyla, bizim de benzer bir bakış açısını paylaştığımız kimi sosyolog ve düşün adamlarının kullanım biçimiyle ilgili olacaktır.

1.2. DİSASİYASYON TANIMI

- a. Ayrı tutma hareketi veya ayrıştırma; ayrı yerlerde olma durumu; dağılma.
- b. Bir bileşimin basit bileşenlerine ayrıştırılması işlemidir; gaz veya sıvılar üzerindeki bilinen ısı etkisi ile olduğu söylenir. Kükürt moleküllerinin ayrışması; amonyum klorürün hidroklorik asit ve amonyağa ayrışması, bir bütünden geçici veya molekül veya iyonun daha küçük molekül veya iyonlara indirgendiği tersine çevrilebilir işlemler gibi bir insan hayatının entegre bir bölümü geri kalan kişiliğinden ayrılıp bağımsız olarak işlev gösterir. !!Kimyasal bir bileşimin bir sıvıda eritilmesiyle oluşabilecek işlem. Bileşimin molekülleri iki veya daha fazla iyonla ayrışarak iletkenliği olan elektrolit bir eriyikle sonuçlanacaktır. Örneğin, bilinen sofrata tuzu tek yüklü sodyum katyonu ve tek yüklü klor anyonuna ayrışacaktır..bir molekülü kendisini oluşturan atomlara ayırmak, örneğin su buharını ultraviyole ışıkla sıkıştırarak su moleküllerini hidrojen ve oksijene ayırtmak.
- c. Bir bileşimi bileşkelere indirgemek.
- d. Tuzların suda eriyerek ilgili iyonları ihtiva eden eriyik oluşturması işlemi.

- e. "Dağılma" nın psikolojik ayrılışı; intrapsişik defansif işlem ki bu otomatik ve bilinçsiz çalışır. Bu çalışma sırasında duygusal anlam ve etki ayrılır ve bir fikir durum veya objeden kopar. !!Birlikten ayrılma hareketi; ayrı ve bağımsız olma durumu. Olay normal zihinsel farkındalığın veya ayrı bilinç merkezlerinin varlığını öneren zihinsel işlemlerin dışında meydana gelir.
- f. İnsanın fiziki pozisyonundan dünyayı denemesi görüşünden dışarı çıkmak işlemi, örneğin kendini dışarıdan görme.
- g. Bir bileşim veya molekülün basit bileşenlerine ayrıştığı kimyasal işlem
- h. Bir deneyimin "içinde" olmak değil, onu bir müfettişin bakış açısından dışarıdan görmek ve duymak, birlik karşıtı.. Eskiden psikiatri alanında artan stress periyodları sırasında vücutlarını ve/veya çevrelerini bir birlikten "çeken" bireyleri tanımlamak için bir etiket olarak kullanıldı. İlk önceleri sapkın bir mental durum olarak kabul edilse de yeni araştırmalar belirli psikolojik durumlarda potansiyel yararlarını değerlendirmektedir. Bazı eleştirmenler tarafından kopma (dissociation) NDE'lerin psikolojik nedeni olarak önerilmektedir. Kopma (dissociation) kimlik ve benlik duygusu değişimlerini ihtiva eden psikolojik bir işlemdir. Benlik duygusundaki değişimler şunu ihtiva eder: oldukça yumuşak ve geçici bir duyu ki dünya

veya benlik "gerçek dışı" dır; amnesia veya fugue daha kalıcı aşamalar. Ve en ciddi şekli Dissociative Identity Disorder olarak bilinen kimliğin bir tek kişilikten daha fazla parçalara ayrılması hali. Dissociation hareketinin kendisi genellikle travma veya diğer ciddi stress tarafından tetiklenir.

- i. Karmaşık bir molekülün ikinci bir gövde ile çarpışması veya bir foton emilimi ile bileşenlerine ayrışması..bir savunma mekanizması ki kişinin kimliği, anıları, fikirleri, duyguları, veya anlayışı bilinçli farkındalığından ayrılmıştır ve isteyerek tekrar hatırlanamaz veya yaşanamaz. Dikkat dağılması, verilen bir durumda uygun ve ilgili bir dürtüye cevap verememe hali. Vippayutta-paccaya 24 durumdan biri.
- j. Belirli şartlar altında bazı düşünceler ve davranışlar dağılır veya geri kalan bilinçten kopar ve farkındalığın dışında işlev görür. Bu olgu normal gündüz rüyası ve ana yol hipnozundan çok patalojik kimlik değişimi oluşumuna kadar değişimler gösterir.
- k. Bir bileşimin daha basit bileşimlere veya elementlere kimyasal olarak ayrışması. En genel örneklerden biri amonyağın nitrojen ve hidrojene ayrışması... (www.seslisozluk.com)

1.3. DİSOSİYATİF BOZUKLUKLAR

Disosiyatif bozuklukların başlıca özelliği genellikle bütünleşmiş bilinç, bellek, kimlik ya da çevrenin algılanması işlevlerinin bozulmasıdır. Rahatsızlık, ani ya da yavaş gelişen, geçici ya da kronik olabilir.

a. Disosiyatif Amnezi: Genellikle travmatik olan ya da stres doğuran önemli kişisel bilgileri sıradan bir unutkanlıkla açıklanamayacak bir biçimde anımsayamama ile belirlidir.

b. Disosiyatif Füg: Geçmişini hatırlayamama, kişisel kimlik konfüzyonu ya da yeni bir kimliğe bürünmenin eşlik ettiği, ani, birden, beklenmedik bir biçimde evinden ya da alışageldiği işyerinden ayrılıp gitme vb. ile belirlidir.

c. Disosiyatif Kimlik Bozukluğu: Çoğul kişilik bozukluğu diye de bilinmektedir. Önemli kişisel bilgileri sıradan bir unutkanlıkla açıklanamayacak bir biçimde anımsayamamanın eşlik ettiği, iki ya da daha fazla birbirinden ayrı kimliğin ya da kişilik durumunun kişinin davranışlarını yineleyen bir biçimde denetim altında tutmasıyla belirlidir.

d. Depersonalizasyon Bozukluğu: Gerçeği değerlendirme yetisinin korunması, kişinin mental

süreçlerinden ya da bedeninden ayrıldığına ilişkin sürekli ya da yineleyen his ile belirlidir.

e. Başka Türlü Adlandırılmayan Disosiyatif Bozukluk: En önde gelen özelliği disosiyatif bir belirti olan ama herhangi bir özgün disosiyatif bozukluk ölçütünü karşılamayan bozuklukları kodlamak için kullanılır.

1.4. DİSOSİYASYONUN TARİHÇESİ

Bu konudaki en eski kayıtlar, çoğul kişilikle ilgili olarak 17. yüzyılda Paracelcus'a gitmektedir. Ancak disosiyasyon terimi P.Janet ile başlar. Janet histeri ve çoğul kişilik belirtilerinin, düşüncenin bilinçdışında varolmasıyla oluştuğunu ileri sürmüştür. Ona göre Disosiyasyon bilinçteki bölünme (splitting) olgusunu tanımlamakta ve hastalardaki nörofizyolojik zayıflık sonucu meydana gelmektedir. Prince de benzer bir yaklaşımla "co-consciousness" deyimini kullanmış, yani çoğul kişilik ve histeri belirtilerini "bir kişide aynı anda farkında olmadan farklı bilinç durumlarının bulunması" ile açıklamıştır. Her ikisi disosiyasyonu temelde yatan düzenek olarak gördüklerinden amnezi, füğ, çoğul kişilik, somnanbulizm gibi hastaları ele almıştır.

Freud tamamen psikolojik yönden açıkladığı disosiyasyonu, hem bilinçte bir bölünme (splitting), hem de bir savunma düzeneği olarak ele almış, ancak sonraları bu

konuyla fazla ilgilenmemiştir. Breuer ise "hipnoz durumları" modelini ortaya atmıştır. Bu modele göre, bilincin farklı bir boyutunda kaydedilen düşüncelerin, normal bilinç düzeyinde olan birey için ulaşılmaz olduğunu ileri sürmüştür. Gerek Freud gerekse Breuer histerik hastalarla ilgili olarak yaptıkları çalışmalarda, daha çok somatik belirtiler gösteren hastaları ele almışlardır.

DSM sınıflandırmalarından birincisi (DSM 1) disosiyatif reaksiyonlar adı altında amnezi, füğ, stupor, somnanbulizm, rüya durumları ve depersonalizasyonu, somatik konversiyon belirtilerinden ayırarak ele almıştır. DSM 2 ise tüm bu belirtileri konversiyon ve disosiyatif tip histerik nevrozlar olmak üzere iki başlık altında toplamıştır. DSM 3 ise tekrar bir adım geri atarak belirtileri disosiyatif bozukluklar ve somatoform bozukluklar olarak ikiye ayırmıştır. Konversiyon belirtileri somatoform bozukluklar başlığı altında toplanırken, disosiyatif bozukluklar başlığı altında ise ayrı bozukluklar olarak psikojenik amnezi, psikojenik füğ, çoğul kişilik, atipik disosiyatif bozukluk ve de önceki sınıflandırmalardan farklı olarak bir belirti kategorisi değil bir tanı kategorisi olarak depersonalizasyon bozukluğu yer almıştır. Somnanbulizm de daha önce yer aldığı bu gruptan çıkarılmış ve ayrı bir gruba (uyku bozuklukları) konulmuştur.

DSM 4'te de benzer şekilde konversiyon belirtileri somatoform bozukluklar başlığı altında yer alırken, disosiyatif bozukluklar başlığı altında da disosiyatif amnezi, disosiyatif füğ, disosiyatif kimlik bozukluğu (önceki adıyla

çoğul kişilik), depersonilazyon bozukluğu ve başka türlü adlandırılmayan disosiyatif bozukluklar yer almıştır. Ancak bu tür bir inıflandırma konusunda eleştiriler de yapılmaktadır. Bazı yazarlarca bunlar aynı hastada bellek bozukluğu aşamaları olarak ele alınırken, bazılarınca da pek çok noktada gösterdikleri benzerlikler nedeniyle, kesin sınırlarının belirlenmesi çok zor olan bozukluklardır.

1.5. DİSOSİYASYONUN PSİKOPATOLOJİSİ

Düşüncelerin zorla ve istem dışı zihne sokulmaları ya da kişinin kendisini belli bir bilinç içeriğinden kurtaramaması başta obsesif-kompulsif bozukluk olmak üzere anksiyete bozuklukları, depresyon ve madde bağımlılığı gibi pek çok psikiyatrik bozuklukta görülebilmektedir.

Zorlayıcı, istem dışı ve benliğe yabancı düşünce, düşlem ya da dürtüler sağlıklı kişilerde de sıklıkla görülebilmekle birlikte obsesif-kompulsif bozukluğu olan hastalardan niceliksel olarak farklı yaşanmaktadır. Herhangi bir psikiyatrik hastalığı olmayan bireylerde düşünce sokulmaları daha kısa süreli, benliğe daha az yabancı, zihinden kolay atılan, belirgin sıkıntı oluşturmeyen ve önemli yansızlaştırma (nötralizasyon) çabası gerektirmeyen düşüncelerdir. (Bu yazının içeriğinde geçen yer: www.turkpsikiyatri.com/tekMakale.aspx?gFPrkMakale=484)

Obsesif-kompulsif bozukluktaki zorlayıcı düşünceler ise daha sık, daha uzun süreli, daha yoğun ve daha rahatsız edici düşüncelerdir.

Psikopatolojik anlamı olmayan zihin uğraşlarının hangi aşamadan sonra klinik önemi olan bir obsesyona dönüştüğünü açıklamaya yönelik iki varsayım ortaya atılmıştır. Bunlardan ilki, kişinin düşüncelerinin sonuçları ve önemi hakkında aşırı değerlendirme eğilimini yansıtan düşünce-eylem birleşmesi (thought-action fusion) teorisidir.

İkinci olarak, istenmeyen düşünceleri bilinçli bastırma çabalarının (thought suppression) klinik düzeyde obsesyonların gelişimi ve devamı için merkezi bir rol oynadığı ileri sürülmüştür. Düşüncelerin bilinçli olarak bastırılması (supresyon), kişi tarafından sahip olmayı istemediği türden, benliğe yabancı (ego-distonik) olarak algılanan ve belirgin sıkıntıya neden olan ısrarlı düşünceler, dürtüler veya düşlemleri zihinden uzaklaştırılmak için kullanılan bir başa çıkma düzeneği olarak tanımlanabilir.

Kişinin sahip olmayı istemediği türden, benliğine yabancı olarak algıladığı düşünce ya da hayalleri bilinçli bastırma çabaları paradoksal olarak bu düşünceleri daha da güçlendirir.

Sonuç olarak bilinçli yapılan bastırma, bir başa çıkma düzeneği olsa da obsesif düşüncelerin gelişiminde merkezi bir rol oynayabilir.

Bu deneylerden çıkarsanan bu sonuçlar, bir obsesyonun hiçbir şeyden değil, bir düşünceyi bilinçli olarak bastırma çabasından kaynaklandığı düşüncesini desteklemektedir.

Bilinçli bastırma istemli yapılan bir eylem olarak bir başa çıkma düzeneği biçiminde adlandırılır ve bilinç dışı bir savunma düzeneği olan bastırma (represyon) ile ayrımı yapılabilir. Bilinçli bastırma, uyuma yönelik ve görece daha olgun bir savunma düzeneği olmasıyla da disosiyasyondan ayrılır.

Oysa disosiyasyon; bilinç, hafıza, kendilik ya da çevre algısının bütüncül olandan özerk olana doğru ayrıştığı ve çözüldüğü bir süreci çağrıştırır. Disosiyasyonda kişi bu çözüme ve özerkleşmenin farkında değildir. Olumsuz yaşam olayları, bilinçli bastırmadan disosiyasyona geçişi kolaylaştırabilir. Örneğin, travma sonrası stres bozukluğu gelişen kişiler bir yandan travmatik yaşantıyı bilinçli olarak bastırmaya çalışırlar. Diğer yandan da bu kişilerde disosiyatif yaşantılar belirgin olarak ortaya çıkabilir.

Wegner ve Zanakos (1994) tarafından geliştirilen WBSI (White Bear Suppression Inventory), istenmeyen düşünceleri bilinçli olarak bastırma eğilimini değerlendirmeye yönelik bir öz bildirim ölçeğidir. Bu alanda benzer amaçlar kullanılmak üzere "Thought Control Questionnaire", "Interpretation of Intrusions Inventory" (Obsessive Compulsive Cognitions Working Group 2001) gibi başka ölçekler de geliştirilmiştir. Fakat bu ölçeklerin kullanımı

WBSI' ye oranla büyük oranda OKB ile sınırlıdır. WBSI daha geniş amaçlı bir kullanım olanağı sunmaktadır. Bu bağlamda, başta OKB olmak üzere diğer anksiyete bozuklukları, depresyon, ve madde bağımlılığı gibi psikiyatrik hastalıklarda da kullanılmıştır.

WBSI özellikle Obsesif-Kompulsif bozuklukta obsesyonların ortaya çıkması ile ilgili olarak ve sağlıklı bireylerde yaşanan düşünce sokulmalarının ve klinik anlamdaki obsesyonların ayırımı konusunda bilişsel kuramın gelişimine katkıda bulunabilecek araştırmalarda kullanılabilir. Tüm bu kuramsal yaklaşımların ötesinde özellikle Obsesif-Kompulsif bozukluk ve madde bağımlılığı tedavi ve takibinde klinisyenlerin de yaygın olarak yararlanabileceği bir ölçüm aracı olarak kullanılır.

İstenmeyen, zorlayıcı ve benliğe yabancı olarak algılanan düşünce ya da hayallerin rahatsız edici ve sıkıntı verici doğası karşısında kişi ilk olarak bu düşünceleri görmezden gelme ve bilinçli olarak bastırma eğiliminde olmaktadır. Bu aşamada yaşanan yetersizlikler OKB için obsesyonların oluşumunda kilit rol oynamaktadır. Obsesif – Kompulsif bozukluğu olan hastalar aşağılanma, ayıplanma, ya da söylediği zaman düşündüklerinin olacağı korkusuyla sıklıkla obsesyonlarını saklamaktadırlar.

Üstelik bazı hastaların obsesyonları birinci derece akrabaları ile ilişkili olduğu için (örneğin saldırganlık ve cinsel obsesyonlarda), bu kişiler belirtilerine yakınlarını ortak edemezler. Sıklıkla ortamdaki kaçınma veya

düşüncelerini bilinçli bastırma eğilimindedirler. Böyle bir hastada kişinin bu düşüncelerini bastırma eğilimini bilmek, altta yatan psikopatoloji hakkında hekime bir fikir verebilir. Ayrıca obsesif kompulsif hastalar obsesyonlarını kontrol etmekteki yetersizliklerini dış ortamda karşılaştıklarından daha önemli ve can sıkıcı bulmaktadırlar.

Bitip tükenmek bilmeyen olumsuz düşünceler karşısında kişinin her seferinde bilinçli bastırmaya başvurması ve bu konudaki yetersizliği, kendine güven duygusunu zedeleyip başka psikopatolojilere de neden olabilir. Bilinçli bastırma eğilimi Wegner ve Zanakos'a 1994 göre bir kişilik özelliğidir ve değişime bir anlamda da tedaviye dirençli olma eğilimini yansıtmaktadır. Bu bağlamda kişinin tedavisi sırasında (özellikle bilişsel davranışçı tedavilerde) bilinçli bastırma eğilimini bilmek, tedaviye olumsuz yanıtın bir yordayıcısı olabilir.

Madde bağımlılarında kişinin maddeyi bırakma teşebbüsleri sırasında yaşadığı madde kullanımı ile ilgili zorlayıcı düşünceler iyileşmeyi engelleyen önemli bir etkidir.

Nikotin bağımlılarında nikotini bırakma teşebbüslerinde kişilerin madde ile ilgili düşüncelerini bilinçli bastırma eğilimi ile nüks oranlarının yüksek olması arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. (Toll ve ark. 2001) Benzer şekilde alkol bağımlılarının alkolü bırakma dönemlerinde, kişinin bilinçli bastırma eğilimi bu dönemde daha fazla nikotin kullanmaları ya da tekrar alkol kullanmaları ile ilişkili

bulunmuştur. (Palfai ve ark. 1997) Özellikle kişinin duygudurumunun depresif ya da anksiyöz olması durumlarında bilinçli bastırma çok daha fazla başarısızlıkla sonuçlanmaktadır.

Duygudurum ve bilinçli bastırmanın karşılıklı ilişkisinin araştırılması, madde bağımlılığı tedavisi sırasında yaşanan nöksleri anlamak açısından aydınlatıcı olabilir.

İstenmeyen dürtü, düşlem ya da düşünceleri bilinçli bastırma çabaları, başta OKB olmak üzere bazı psikiyatrik bozuklukların gelişmesinde bilişsel davranışçı açıdan merkezi bir rol oynamaktadır.

Başta disosiyasyon olmak üzere diğer savunma düzenekleri ve bilinçli bastırma arasındaki ilişkiye dikkat çeken çalışmaların giderek arttığı gözlenmektedir. Normal deneklerde disosiyasyon ve bilinçli bastırmanın ilişkili olarak bir arada bulunduğu gösterilmiştir. (Muris ve Merckelbach 1997) OKB hastalarında da disosiyatif yaşantıların sık olduğu ve özellikle kontrol, simetri ve düzen obsesyonlarının disosiyatif yaşantılarla ilişkili olduğu gösterilmiştir. (Grabe ve ark. 1999) Ayrıca, OKB hastalarında supresyon eğilimi ile disosiyatif yaşantılar arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu ve her iki eğilimin de obsesyonların şiddeti ile ilişkili olduğu ortaya konmuştur.

Bilinçli bastırma eğiliminin tespiti, Obsesif – kompulsif bozuklukların disosiyatif yaşantı ve bozukluklarla ilişkisinin anlaşılmasında tamamlayıcı ve açıklayıcı bir işlev

üstlenebilir. Bu bağlamda disosiyasyon ve bilinçli bastırma düzeneklerini karşılaştırmak ve disosiyasyon ve bilinçli bastırma eğilimlerinin bir arada bulunma nedenlerini araştırmak yararlı olacaktır. Bilinçli bastırma eğiliminin disosiyasyonla bu derecede bir ilişki içinde olması başta disosiyatif bozukluklar olmak üzere bazı psikiyatrik bozuklukların bilişsel modelinde bilinçli bastırmanın önemini göstermektedir.

Disosiyatif Bozuklukların değerlendirilmesinde kültürler arası bakış açısı özellikle önemlidir çünkü birçok toplumda disosiyatif durumlar kültürel etkinliklerin ya da dinsel yaşantıların yaygın ve kabul gören dışavurumlarıdır. Disosiyasyon kalıtsal olarak patolojik kabul edilmemektedir ve sıklıkla belli bir sıkıntıya, işlev bozukluğuna ya da çare arama davranışına yol açmamaktadır. Ancak, disosiyasyon ile belirli, kültürel olarak tanımlanmış belli sayıda sendrom bir sıkıntıya ve işlev bozukluğuna neden olmakta ve kalıtsal patoloji göstergesi olarak kabul edilmektedir.

1.6. SAVUNMA MEKANİZMASI OLARAK DİSOSİYASYON

Freud savunma mekanizmalarından söz etmiştir. En önemli ve en sık kullanıldığını düşündüğü savunma mekanizması olarak repesasyondan öncelikle bahsetmiştir. Kızı Anna Freud savunma mekanizmalarını kapsamlı bir şekilde ilk olarak Benliğin Savunma Mekanizmaları adlı çalışmasında tanımlamıştır. Gelişimsel dönemlerin her birinde farklı savunma mekanizmaları öncelikli olarak kullanılırlar. Örneğin anal dönemde reaksiyon formasyon mekanizmasıyla bağlantılı olarak anal uyaranlar ve zevkler karşısında utanç ve iğrenme duyguları gelişir. Savunma mekanizmaları narsisistik savunmalar, ilkel savunmalar, nevrotik savunmalar ve olgun savunmalar olmak üzere sınıflandırılabilir. Narsisistik savunmalar gelişmişlik açısından derecelendirilecek olursa en ilkel savunma mekanizmalarıdır. Olgun mekanizmalar ise normal ve sağlıklı uyum mekanizmalarıdır. Bu gruplar arasında kesin bir sınır olmayıp geçişler vardır.

A. NARSİSTİK SAVUNMALAR

1. İnkâr (denial): Gerçekliğin acı veren yönünün bilinçten uzaklaştırılması. Represyon (bastırma) dürtü türevlerini ve duygulanımları bilinçten uzaklaştırırken, inkâr dış gerçekliğin görülmesine engel olur.
2. Çarpıtma (distortion): Ruhsal ihtiyaçlara göre dış gerçeklik yeni bir şekil alır. Sanrısız büyüklük duygularının sürdürülmesini sağlamak için hallüsinasyon gibi algı değişimleri ve megalomanik (büyüklük) sanrılar da çarpıtma kapsamında değerlendirilebilirler.
3. İlkel idealizasyon: Dış nesnelere bütünüyle iyi veya bütünüyle kötü olarak görülürler. Sıklıkla bütünüyle iyi nesne aynı zamanda omnipotent (herşeye kadir), ideal olarak, en kötü nesnenin kötü yanları tamamen kötü olarak büyütülür.
4. Yansıtma (projeksiyon): İç dürtüler ve onların türevleri sanki dışarıdan geliyormuş gibi yansıtılır. Psikotik düzeyde yansıtma dış gerçeklik hakkında (genellikle kötülük görme (perseküsyon) sanrıları şeklini alabilir. Yansıtılan dürtüler kaynağını idden veya süperegodan olsa da yansıtma süreci içinde şekil değiştirirler.

5. Yansıtmalı özdeşim: Kendiliğın istenmeyen tarafları diğerk bir insana yansıtılır ve kişi kendisini karşısındakiyle aynı görür. Kendisine benzer duyguları karşısındakinin de yaşamasına neden olacak baskılı bir yanıvardır.

6. Bölünme (splitting): Dış nesnelere hep iyi-hep kötü olarak bölünürken dış nesne hakkındaki düşünceler ve duygular hızla bir uçtan diğerk uca değışebilir. Kişinin kendisi hakkındaki düşünceleri ve kendini algılayıştaki hızlı değışimler de bu sürece eşlik edebilir.

B. İLKEKEL SAVUNMALAR

1. Dışa vurma (acting out): Bilinç dışı bir dürtü veya isteğe eşlik eden duygulanımı bilinç düzeyinde yaşamamak için, o dürtü veya isteği eyleme dökme.
2. Bloklama: Düşüncenin geçici bir süre için durdurulması. Represyona benzer. Farkı bloklamada gerilimin oluşmasıdır.
3. Hipokondriazis: Yas, yalnızlık veya başkalarına karşı saldırgan duyguların ağrı, somatik hastalıklar ve nevrasteni olarak kendine yöneltilmesi. Hipokondriazis sayesinde sorumluluktan kaçılır, suçluluk duygularından uzaklaşılır ve dürtülere karşı konulur.
4. İdentifikasyon (özdeşim): Egonun gelişiminde önemli rolü olan identifikasyon bazı durumlarda savunma mekanizması olarak kullanılabilir. Sevilen bir objenin identifikasyonu o nesnenin gerçek veya hayali kaybı veya o nesneden ayrılma sonucu gelişecek bunaltı veya acıya karşı bir savunma mekanizmasıdır.
5. İçeatım (introjection): Nesnenin bazı özelliklerinin içe alımıdır. Bir savunma mekanizması olarak kullanıldığında özne ve nesne arasındaki ayrımı

engelleyebilir. Sevilen bir nesne ie atılarak onun kaybı veya ayrılığının getireceği acıdan kaçılır. Korkulan nesnenin ie atımıyla nesnenin agresif özellikleri kontrol altına alınmasına çalışılır. Pasif agresif davranış: Diğerlerine yönelmiş agresyon kendisini pasiflik, mazoşizm olarak gösterir. Başarısızlık, ağırdan alma, kendisinden çok başkalarını etkileyen rahatsızlıklar şeklinde kendini gösterir.

6. Yansıtma (projeksiyon): Kendi duygu ve isteklerini eşlik edilen kabul edilemez duygular nedeniyle başlarına atfetme ve kendisinde değilmiş, dışarıdan kendisine yöneltilmiş gibi algılanması.

7. Regresyon (gerileme): İçinde bulunduğu gelişim dönemindeki gerilim veya çelişkiden kurtulmak için bir aşağı gelişim dönemine dönme. Bir miktar regresyonun rahatlama, uyku için gerekli olması nedeniyle normalde de görülür. Yaratıcılığın önemli bir unsuru olduğu düşünülmektedir.

8. Somatizasyon: Psişik dürtülerin vücuda yöneltilmesi ve bunaltıya psişik değil somatik (vücuda ait) yakınmalarla cevap verilmesi.

C. NEVROTİK SAVUNMALAR

1. Kontrol etme: Anksiyeteyi azaltmak ve iç çatışmaları çözmek için çevredeki olayları veya nesnelere aşırı bir biçimde kontrol etme ve düzenleme çabası.
2. Yer değiştirme (displacement): Bir dürtü veya duygunun ait olduğu nesne veya düşünceden başka bir nesne veya düşünceye döndürülmesi. Döndürüldüğü yerde dürtü veya duygu daha az bunaltı oluşturur.
3. Disosiyasyon (çözülme): Duygularla başedebilmek için kişisel kimlik duygusunun değişmesi. Kimlik, hafıza veya bilincin normal olarak gerçekleştirdiği bir araya getirme işlevlerindeki bozukluk veya değişiklik. Bunaltı yaratıcı durumdan uzaklaşma amacıyla bilinç durumunun değiştirilmesi.
4. Dışa atma (eksternalizasyon): Yansıtmadan daha genel bir mekanizmadır. Kişinin kendi dürtüleri, duygudurumu, davranışları, düşünce biçimi ve kişiliğini dış dünyada ve dışarıdaki nesnelere görme eğilimidir.
5. İnhibisyon: Dürtüler, süperego veya çevresel güçlerle çatışmasını azaltmak üzere bilinçli bir biçimde ego fonksiyonlarının sınırlandırılması.

6. Entelektüalizasyon (düşünselleştirme): Duygulardan uzaklaşabilmek amacıyla entelektüel süreçlerin aşırı kullanımı. Dikkat dış gerçekliklere yoğunlaştırılarak iç duyguların ifadesinden kaçılır.
7. İzolasyon: Birlikte olan duygulanımın bastırılarak bir düşüncenin bölünmesidir. Sosyal izolasyon nesnelere ilişkin olmamasıdır.
8. Usa vurma (rasyonalizasyon): Başka türlü kabul edilemez olan tavır, davranış ve inançların mantıklı açıklamalar getirilerek sunulmasıdır. Reaksiyon formasyon (karşıt tepki kurma): Kabul edilemez bir dürtü tam tersine çevrilir. Ego gelişiminin erken devrelerinden itibaren sık kullanılırsa bir karakter özelliğine dönüşür.
9. Bastırma (represyon): Düşünce veya duygunun kişinin kendi isteğiyle olmadan bilinçten uzaklaştırılmasıdır. Birincil bastırmada düşünce veya duygular hiç bir zaman bilinç düzeyinde yaşanmamıştır. İkincil bastırmada ise bir zamanlar bilinçli olarak yaşanmış düşünce ve duygular bilinçaltına itilirler. (www.psikoloji.gen.tr/modules.php?name=News&file=print&sid=213)

1.7. DİSOSİYASYON: KÜLTÜREL VE SOSYAL AÇILIMLAR

Görüldüğü gibi, **disosiyasyon** kavramı, benliğin bütünlüğünü yitirip, kendisini bir başka kimlik durmuna götürecek denli ağır bir patolojik süreç.

Bu anlamda, toplumsalın da, günümüzde böylesine bir amnezi ve disosiyasyon sürecinden geçtiğini varsayıyoruz. Sanayi Devriminden bu yana insanlık, henüz tam olarak algılayamadığı bir süreci yaşamakta. Bu, hem teknolojilerin gelişmesine bağlı bir "şaşkınlık" süreci, hem de, Nietzsche, Marx, Freud ve sonralarında gelen düşünür, bilim adamı ve filozofların müthiş bir şekilde ivme kazandırdığı, bir "kendini bilme" çabasına, varoluşundan beri ilk kez bu kadar canlı ve doğrudan bir şekilde maruz kalıyor.

Bu durumu Marxçı anlamda "Yabancılaşma" ile açıklayabiliriz.

"Yabancılaşma olgusunu en genel anlamda **kendinden başkası olma** ya da **başkasına dönüşme** diye tanımlayabiliriz. Eski felsefelerin yabancılaşma diye bir sorunu yoktu, çünkü bu felsefeler değişim ya da değişimin düşüncesinin ötesinde bir dönüşüm fikrine sahip değillerdi. Yabancılaşma ancak Ben'le başkası arasına, özneyle nesne arasına çatışkılı bir ilişki girdiğinde ve buna göre özne geriye dönülmez biçimde dönüştüğünde söz konusu olacaktır.

Marx yabancılaşmaya toplumsal, iktisadi, kültürel bir anlam verdi, onu bilinç düzeyinde ele almadı.

Yabancılaşma hem daha çok Hegel'ci anlamda bilinci bilinç kılan şeydir, hem de daha çok Marx'çı anlamda bilinci bilinç olmaktan çıkaran şeydir.

Bilinç kendini yabancılaşmada var eder. O sürekli olarak yabancılaşmayla yenilenir ya da yeniden kurulur. Bilincin varlığı ve gelişimi bir kendinden çıkarak oluşma, kendine yabancılaşarak oluşma etkinliğinde kendini gösterir. Bu, yabancılaşmanın mutlu anlamıdır. Yabancılaşma bilincin kendisiyle tersleşmesidir. Bu tersleşme sağlıklı koşullarda olmadığı zaman, tam anlamında bir özne-nesne uyarlılığında ya da öznenin nesneye gerçek bağlantısında gerçekleşmediği zaman mutsuzluk başlar, o zaman bilinç bozukluklarından deliliğe kadar giden yollar açılır.

Olumsuz anlamda yabancılaşma bilinci giderek eşyaya indirgeyecek, onu sürekli kendini var eden yapısından uzaklaştırarak donduracak ve çarpıtacak, giderek özgün ve özgül yapısından yoksun bırakacaktır. Bu olumsuz koşulda özne bir bilinç bozukluğunun bilincinden uzak olmakla birlikte kendini dünyada iğreti bir varlık olarak sezer, toplumsal ve ruhsal düzeyde tam anlamında bir dışlanmışlık, bir ortamını bulamamışlık duygusu içinde bulur. Bilinç ancak gerçekliğe uyarlı olduğu zaman, gerçekliğin bilgisini kendisinde taşıdığı zaman, gerçekliğin özel bir yansıması olabildiği zaman mutludur.

Bilinçle gerçeklik arasındaki kopukluk mutsuzluğu getirir, giderek bunalıma yol açar. Yabancılaşmış bilinç

dünyayla sorunlu olduğu için kendiyile sorunlu duruma düşmüş, sonra da kendiyile sorunlu olduğu için dünyayla sorunlu duruma düşmüş bilinçtir. Buna göre bilincin herhangi bir uyarsızlığı yeni uyarsızlıkların tohumlarını atacak, sulayacak, besleyecektir. Yabancılaşmış birey kendi dünyasını tam bir yabancı gibi yaşar. Kendi ülkesinde bir sürgün yaşamı sürdürür o. Bu yüzden de hastalıklı ya da en azından hastalanmaya açık bir bilincin taşıyıcısıdır.

Olumsuz anlamda yabancılaşmış kişinin, yani hem kendine hem dünyaya yabancılaşmış kişinin (kendine yabancılaşan dünyaya, dünyaya yabancılaşan kendine yabancılaşır) başlıca duygusu yoğun bir mutsuzluk duygusudur. Bilinç ancak gerçeklik içinde özgün ve özgül olmak ister, eşsiz bir şey olmak bilincin katlanabileceği bir şey değildir. Gerçek anlamda bilinçli kişi ya da bir başka deyişle yanlış bilinç sahibi olmayan kişi (elbet yüzde yüz doğru ve yüzdeyüz yanlış bilinç fikri gerçekliğin ötesinde bir tasarımdır), bilincin yeniyi aramak için kendinden uzaklaştığı, kendine dönmek üzere kendi dışına çıktığı durumların dışında kendiyile barışık bilinçtir, kendini hiçbir zaman kendine yabancı duymaz.

Olumsuz yabancılık insanın yaşadığı dünyayla karşıtlıkları olması durumunda değil, bilincini yaşadığı dünyanın koşullarına uyduramaması durumunda ortaya çıkar. Yoksa insanın yaşadığı dünyayla karşıtlıkları olması doğaldır. Bilim de, felsefe de, sanat da bilincin dış dünyayla tartışması içinde gerçekleşir, insanın dünyaya gerçek anlamda yerleşememiş olması bilincin sağlıklı gelişimini

belirleyecek bir durumdur. Sağlıklı yabancılaşmayla gerçek bilinç etkinliğinin kurulamadığı yerde sağlıksız bilinç oluşmaya başlayacaktır.” (Timuçin Afşar, Felsefe Dünyası, 1992, Sayı 5 -)

Biz de bu anlamda, “yabancılaşma”nın farklı bir doğasından, psikopatolojik özelliklerinden birinden faydalandık.

Tüketim toplumu, insanların yaşama alışkanlıklarını tümünden değiştiren bir çok sapmayla doludur. Doğasında olmayan, şimdiye dek olmamış şeyleri, haynret verici bir süratli dönüşüm içinde kabul edermiş gibi yapmaktadır. Ancak tüm bunların yanında, bu tüketim kültürünün “kontredikasyonları” diyebileceğimiz bir çok yan etkisine de maruz kalmakta, tüketim ve varoluş durumlarında da bir takım parçalanmalara yol açmaktadır. Artık insanlar “..bütün için parçayı satın alan..” (BAUDRILLARD JEAN Tüketim Toplumu s.17) şizofrenik bir yapıdadır.

Bu noktada, sinemanın ve dolayısıyla görsel sanatların da durumu, hayatın bu eklektizminden nasibini alır.

“...eleştirinin oluşturduğu karşıt söylemlerin romantize edilmeleri, hatta bunların popülerleşmesi, sloganlaşması ve yayılması anlarında, tıpkı reaggie müziği gibi, farklı mekânlarda, farklı anlam ve içerikler taşıyarak, tekrar popülerleşip başka bir söyleme yolculuk etmeleri ise bir başka deneyim olarak etkili oluyor. Sanki “kulaktan kulağa” oyunundaki gibi eleştiri cümleleri dolanıyor, bağlamından kopup mesaj değerini alıyor; popüler kültüre **-bile!** mâl

oluyor; yeniden kitle kültürüne taşınıp popüler kültürün arasına sokuluyor. Ve zamanla bir eleştirinin sistematiğinden koparılmış anlamlar olarak ve ilişkilerini tanımakta zorlandığınız bir başka eklektik bütünün içinde, size bir şeyler hatırlatan parçalara dönüşüyorlar.” (AKBAL SUALP TÜL -ZAMANMEKAN)

Tül Akbal'ın de belirttiği üzere, bu eklektik anlam parçaları (anlam kaymaları!) yeni bir dilin, yeni bir söylemin de oluşmasına sebep oluyor.

“Sinema pek çok bakışın farklı görüntüleri farklı anla içinden ürettiği ve bunların birbirleriyle hep söyleştiği yaratıcı bir üretim alanıdır. Birinin görüntüsünün içinde diğerinin görünmezi, saklı kalanı, ya da sürgünü saklıdır. Biri bir anın içinden üretilirken, diğerinin tahayyüllerindeki bir zamanla karşılaşabilir. Sinema deneyimi, görsel ve sesli kayıta geçebilen bir araç olarak film kamerasının bakışının çevrildiği yer ve zaman, çerçevenin içinde olan kadar bütün muhtemel seyredilme yer ve anlarının diyalektik karşılaşmalarında, toplumsal olarak üretilebilen çok sesli, çok çehreli bir deneyim ufkudur.” (agy. s 18)

BÖLÜM 2. FİLM ÜZERİNE

Film bir psikiyatrist muhayenhanesinde açılıyor. Ve filmin ilk cümlesini bir psikiyatrist, insanlığın genel durumu üzerine çoğullaştırılabilecek bir soruyu hastasına yöneltmek oluyor: "Derdini düzgün bir şekilde ifade etmeyi hiç denedin mi?"

Bu soruyu filmin "disosiyatif" ana karakterine, kadın karakterine yöneltilen bir soru olmasına rağmen, hikâyeye boyunca bu kadının içinde bulunduğu, kendisi ve çevresiyle ilgili yaşadığı kırılmalara şahit olacağımız; çoğu zaman vektörel ya da lineer bir şekilde ilerlemeyen, kendinde olmayan, depresif ruh hallerinin içinde sürüklenen, zincirleme bir yapı içine gireceğimizi muştulayan bir kurguyla hikâyeye içinde yolculuk etmeye başlıyoruz.

Ağırlıklı olarak öznel bir yabancılaşma halini yansıtmaya çabasında da olsak, genel bir kırılmadan bahsettiğimiz, ya da bu genel yapıyı sübjektif bir şekilde yorumladığımız söylenebilir.

Kadın karakterin psikiyatristine verdiği cevap çok açık ve bir o kadar da kapalıdır aslında: "Kafam çok karışık. Herşey o kadar bulanık ve kopuk ki!"

Oysa kafası karışık olan ve karışacak olan sadece kendisine yabancılaşmış, yaşamsal bir parçalanmaya uğramış kadın kahramanımız değildir. Kendisiyle birlikte izleyicisini -burada psikiyatristini!- de birlikte bu kaosa sürüklemeye çalışır adeta.

Bu noktadan sonra izlemeye başlayacaklarımız kadın kahramanızı Bahar'ın, filmin hiçbir yerinde neden – sonuç ilişkilerine varamayacak olan düzensiz, parçalanmış ruh halidir. Ve izleyiciyi de bu kopuk, parçalı süreci izlemeyi devam ederiz.

Kameraya doğru konuşan birçok karakterin, kendileriyle ve birbirlerinden bağımsız bir şekilde sürüklendikleri hikayeler / maceralar, filmin güncel, "sıradan" olarak addedilebilecek ritmine hızlı bir şekilde girmeyi hedefler.

Kadın karakterimizle birlikte, güncel yaşamın içinde, kendi bütünlüğünü, yaşamın karanlık yanlarını arzulayan bireylerin, aslında çok da basit olan yaşama içgüdüleriyle, vahşî bir şekilde kendilerini ifade edişlerini imlemeyi hedefler film.

Ancak günlük yaşamın hiçbir zaman tam anlamıyla olman, merkezden uzaklaşmış / uzaklaştırılmış bireylerinin tek problemi bu yabancılaşma değildir. Kendilerin zincirleme bir yoketme operasyonu ile terörize etmeye de başlarlar.

Karısının hamileliğine gösterdiği tepki/sizliğin bedelini, karısının gözlerinin önünde intihar etmesiyle ödeyen koca, kendisini disosiyasyona sürükleyen katalizörlerin / uyuşturucuların izleğine, yuvasına doğru bir yolculuk yapar. Ancak bu, bir anlamda kendi sonunu da hazırlayacak bir süreçtir.

Oysa esas kahramanımızın kendi kafasından geçen, parçalanmış bir kurgu olacaktır tüm bunlar neticede. Her ne kadar filmin girişinde kendisini "varoluşun" kirlerinden, izlerinden arındırmaya da çalışsa, neticede, hayata karşı

ödediği bedel mutsuzluğu ve kafa karışıklığı gibi yalın ve basit bir duruma ivmelendirir Bahar'ı.

Filmin öyküsel ve kurgusal zeminini özel olarak "non - lineer" bir zemine oturtmayı amaçladık. Çünkü karakterlerimizin gerek iç - dünyaları, gerekse de dış - dünyalarını sarmalayan Dünya, onların hesapsızca tükettikleri ama bir yandan da "parçalandıkları" bir yeni bütünlük'ün eşkâlini tarif etmeye çalışmaktadır.

Bu noktadan sonra artık cinselliğinden (kadının fantezi dünyasında, psikiyatristinin sekreteriyle yaşadığını düşlediği lezbiyen ilişki gibi), çevresinde olup bitenlere karşı duyarsızlığına rağmen, aynı psikiyatristin aynı çiğ ışığında aynı ruh halini, birbirlerinin peşi sıra yaşadıkları bir izleğe götürür bizi.

SONUÇ

Kapitalizmin sevimli yüzü olarak adlandırılan küreselleşmenin nadir olumluluklarının başında kültürler arası iletişimin herhangi bir ideolojinin baskısına maruz kalmadan, özgürce devinebilmesi için alanlar yaratması gelmektedir. Dolayısıyla hangi dilde, hangi renkte, hangi eğitim seviyesinde olursa olsun bizlerle aynı ya da benzer acıları, çıkışsızlıkları yaşayanların gerçekten varolduğu yani yalnız olmadığımızı bilmek bir nebze de olsa içimizi rahatlatıyor tabi derdimizi düzgün bir şekilde ifade etmeyi başarabildiğimiz sürece...

Kendini ifade edemeyen birey çevresiyle hatta kendiyle ne kadar sağlıklı bir iletişim kurabilir? Şurası bir gerçektir ki çevresiyle (içinde yaşadığı toplumla) iletişimi zayıf olan birey dışlanmaya, bu sebeple parçalanmaya ve kendi bütünlüğünü yaratmaya mahkumdur. Birey kendi bütünlüğünü kurarken, yeniden yorumlarken, geçmiş acılarının, travmalarının etkisiyle yeni savunma mekanizmaları geliştirir. Günümüz toplumunun içinde bulunduğu, adına gönül rahatlığıyla -cinnet- diyebileceğimiz ruh durumunun özünü de bu çıkışsız, içedönük, korkak ama bir türlü kendini düzgün bir şekilde ifade edemeyen savunma mekanizmaları oluşturmaktadır denilebilir. Artık aidiyet toplumsal bir norm olmaktan çıkıp kişisel sapmalarla paralel ilerleyen kendine özgü, kimi yerde sapkın bir fanatizme dönüşüp ya bizdensin ya onlardan cümlesine indirgenir. Kendini hiçbir yere ait hissetmeyen birey

parçalanıp kendi bütünlüğünü yaratma yoluna gider hatta kimi zaman destek bile bulduğu görülmektedir.

Bu ruh halinin sinema sanatı için verimli bir saha olduğu muhakkaktır. Hareket ve Yanılsama zaten sinemanın temel unsurların başında gelmekte ve her eserde -reel bağlamda- kendi bütünlüğünü yeniden kurmakta, kurgulamaktadır. Ama sinema ve tüm sanatların ortaya çıktıkları ilk andan itibaren birincil amaçları, dertlerini (sabit bir bakış açısıyla da olsa) ifade etmek, anlatmaktır. Bu bağlamda temelde sinema sanatı dissosiyasyon hastalığının emareleriyle benzeşse de ifade etme eyleminin netliği hususunda kesinlikle daha net -ne kadar fantastik bir şey olsa da- sınırları daha belli bir yol izler.

Sonuç olarak sinema kendi gerçekliğini yeniden yaratırken somut verilerden yola çıkmak zorundadır. Disosiyasyon ise mutlak gerçeğin soyut bir biçimde şekil değiştirip yepyeni -ama aslında varolmayan- bir kimlik kazanmaya çalışmasıdır. Ve kendini ifade edemeyen hiçbir varlığın kimliği olamaz.

DİSOSİYASYON

KISA FİLM SENARYOSU

Disasiyasyon = "bütünlüğün yitirilmesi"

S1 İÇ/GÜN ofis

DOKTOR :

Derdini düzgün bir şekilde ifade etmeyi hiç denedin mi?

S2 İÇ/GÜN z.kuyu

Musluk açılır. Sonrasında duş. Bahar'ın kafası kadraja girer, ıslanır. Havluya sarınmış bir şekilde klozete tünemiş sigara içen bahar..

BAHAR:

Kafam çok karışık. Herşey o kadar bulanık ve kopuk ki!

S3 İÇ-Dış/GÜN g.tepe+yollar

Bir sniff kokain. Kafayı kaldıran Cem. Motorla hız yapan Cem.

CEM:

Hiçbir şeyin tadı yok. Hiçbirşeyden zevk alamıyorum.
Heyecan istiyorum.

S4 İÇ-Dış/GÜN q.tepe oda

Kocaman cigaradan bir nefes çekiş, hemen akabinde üfüren Ali. Bir de hap atış. Ali koşarak gelir arabaya biner, çalıştırır. Yüzündeki kar maskesini çıkarır. Araba hareket eder.

ALİ:

Hayat resmen dalgasını geçiyor. Herkes ayrı bir havada.
Sanki hiçbir yere ait değilim.

S5 İÇ/GÜN a.badem+z.kuyu

Bir kaç shot viski. Anıl birkaç maçtan haber beklemekte. Spor programlarından seçmeler. Xbox football. Rocky Legends.

ANIL:

Hiçkimseye zarar vermek istemiyorum. Sakinleşmem gerek.
Hiçbirşey beni tedirgin etmemeli.

S6 İÇ/GÜN q.tepe mutfak

Ocak yakılışı. Çay demlenir. Kahvaltı hazırlanışı. Melek gülümser. (Belki romantik komedi göndermesi)

MELEK :

Sevgi oldukça ve paylaşıldıkça giderilmeyecek sorun yok.

S7 İÇ/GÜN z.kuyu+f.club

Cem sniffs. Kafasını kaldırır. Karşısında pis pis sırtan satıcı. Cem gülümser. Adam eğilir bi line gider. Kafasını kaldırır. Cem adamın boynunu kırar. Büyükçe torbayı alır ve çıkar. Torbayı, pasaportuyla beraber bir çekmeceye yerleştirir, çıkar. Fight Club stretching...

S8 İÇ-DİŞ/GÜN q.tepe banyo+apt önü

Az önceki çekmece açılır. Pasaport ve torba alınır. Küçük bir sigara jelatinine konur. Büyük torba çantaya yerleştirilir. Birkaç kıyafet de çantaya konur. Bahar hazırlanır. Hafif bir makyaj yapar. Kolyesini takar. Küçük bir not yazar, küçük paketi de çekmeceye yerleştirip kapatır. Ev kapısı kapanır. Bahar anahtarları bahçede bir yere saklar.

BAHAR: (dudak detay)

Anahtarlar yerinde...

S9 İÇ-DİŞ/GÜN z.kuyu(xb)+acıbadem finans+blok önü

İddaa makinesi. Pro Evolution'da bir gol. Sevinçten havaya zıplayan Anıl. Birkaç shot içki. Anıl bankadan çıkar. Elinde bir çek. İfadesi sevinçlidir. Apartman kapısına gelir. Maskeli Ali kafasına silah doğrultur. Çeki cebinden alır. Kafasına bir tane vurur. Anıl düşer. Maskeli Ali dışarı fırlar ve koşar.

S10 DIŞ/GÜN araba içi boğaz

Güzel bir manzara. Hüzünlü bir müzik. Arabanın içinde Bahar. Bir sigara yakar. Yan koltuktaki oturan Melek'in eline dokunur. Melek Bahar'a döner. Bahar gülümser. Boynundaki kolyeyi çıkarır, Melek'e takar. Melek aynada bakar teşekkür eder. Bahar sigarayı fırlatır. Melek'in yanağına dokunur. Melek gülümser. Bahar Melek'in dudaklarına doğru eğilir Melek iter.

MELEK:

Lütfen yapma. Ben başkasını seviyorum. Lütfen Anla artık.

BAHAR:

Sen bilirsin Mutlu olacağını, pişman olmayacağını
düşünüyorsan, Git!

Melek dışarı çıkar. Bahar bir süre onu izler. Gözleri dolar.

S11 İÇ/GÜN f.club

Cem Fight Club'da kum torbası yumrukladıktan sonra soyunma odasına gider. Telefonunu açar.

CEM:

Para hazır mı? Adresi mesaj atıcam. Bir saat içinde orada
ol.

S12 İÇ/GÜN g.tepe oda+küçük wc+mutfak

Mesaj gelir. Ali mesaja bakar. Gider yüzünü yıkar. Hemen bir sigara hazırlar. Bir hap atar. Sigaradan derin bir nefes

eker. Mutfağa gelir. Melek'in hazırladığı sofraya oturur. Melek (boynunda kolye) glmsemekte, Ali somurtmaktadır. Ali derin bir nefes çeker sigaradan ve bir yudum çay alır.

MELEK:

Günaydın Ali...

ALİ:

Günaydın. Hayırdır böyle??

MELEK:

Hii...Artık bazı Şeyleri oturup ciddi ciddi konuŐmamız gerekiyor.

ALİ:

Ne gibi? İliŐkimizin bitiyor oluŐu gibi mi? Evet bence de. Haklısın!

MELEK:

(bozular) Sen ne diyorsun ya..?

ALİ:

Bitti diyorum. Uzatmanın gereği yok.

MELEK

İnanamıyorum Ali. Bu kahvaltı, bu kadar hazırlık. Hamileyim geri zekalı!

ALİ:

(Şaşırır sonra gülümser) Hadi yaa! Benden olduğuna emin misin?

Melek sinirle ayağa kalkar. Çekmeceyi açar silahı alır Ali'ye doğrultur.

MELEK:

Ben de seni adam sanmıştım! Şerefsiz

ALİ:

(gergin) Hoop Hoop!

S12 İÇ/GÜN q.tepe banyo+cem oda

Cem eve gelir. Malı ve pasaportları her yerde arar. Notu ve küçük paketi bulur. Telefona sarılır. Kimseye ulaşamaz. Telefonu fırlatır. Notu bir daha okur.

CEM:

Gebertecem seni.

Cem perdeyi aralar. Anıl'ı görür. Perdeyi bir daha açıp bakar kimse yoktur.

S13 İÇ/GÜN q.tepe mutfak

Ali tedirgindir.

ALİ:

Saçmalama Melek.

MELEK:

Senin çocuğunu taşıdığıma utanıyorum. Haysiyetsiz.

ALİ:

Lütfen Melek, konuşalım...

MELEK:

Konuşacak ne kaldı? Ne kaldı? Söylesene!

Melek silahı şakağına dayar. Ali'nin bakışları. Bir balon patlar. Ali'nin üzerine kan sıçrar. Kuşlar ürküp uçarlar.

S14 İÇ-DIŞ/GÜN acıbadem+g.tepe

Anıl'ın çalan telefonu. Anıl açar.

ANIL:

Tamam

Birkaç shot içki. Bahar'ın bıraktığı yerden anahtarı alır. Evin etrafında dolaşır. (Aynı bakış yakın plan.)

S15 DIŞ/GÜN boğaz kenarı vs..

Bahar büyük poşeti çıkarır ve denize döker. Elleri bembeyaz olur. Ağlamaktadır.

S16 İÇ-DIŞ/GÜN g.tepe küçük wc+araba iç+yol

Ali yüzünü yıkar. Evden çıkar. Arabaya biner uzaklaşır. Deliler gibi araba kullanırken suratı berbattır elinde Melek'in kolyesi durmaktadır. Bir yerde durur. Arabayı park eder.

S17 İÇ/GÜN g.tepe kapı önü

Cem bir line sniff. Kapı çalar. Cem ayaklanır. Karanlıkta açılan kapı. Ali gelir. İçeri girer kapı kapanır. Ali'nin

arkasında elinde koskoca bir bıçakla bekleyen Cem bıçağı Ali'nin sırtına indirir. Ali yere yığılır. Kolye elinden fırlar. Cem Ali'nin çekini alır. Bu sırada kapı sessizce açılır. Cem fark etmez. Cem çeki cebine koyarken kadraja bir sustalı girer açılır ve Cem'in boğazına dayanır Cem donakalır.

ANIL:

Çeki rica edeyim...

Cem çeki verir. Anıl çeke bakar. Ve hızla bıçağı çeker. Cem yığılır. . Anıl kolyeyi alır. Evin kapısı kapanır.

S18 İÇ/GÜN ofis

Fludan Netleşen doktor... Tütün olmayan piposundan bir nefes çeker.

DOKTOR:

İçine kapanmak yerine... Derdini düzgün bir şekilde ifade etmeyi hiç denedin mi?

Bahar dalıp gitmiş bir halde Doktora bakmaktadır. Doktor gülümser. Bir kağıda birşeyler karalar Bahar'a uzatır.

DOKTOR:

Çıkabilirsiniz..

Bahar kağıdı alır, ayaklanır ve yavaş adımlarla kapıya doğru ilerler. Kapıyı açar. Biriyle karşılaşır.

ANIL:

(yüzü görünmez) İçeride düşürmüşsünüz. Buyrun.

Bahar alır kapı kapanırken elindeki kolye olduğunu görürüz.

S19 İÇ/GÜN ofis koridor+ bekleme odası

Bahar yavaş adımlarla ışığa doğru ilerler. Işıktan gözleri etkilenir. Bekleme odasında oturmakta ve Dergi okumakta olan Ali, Cem ve satıcı ile göz göze gelir. Şaşırır.

S20 İÇ/GÜN ofis

Anıl, Bahar'ın kalktığı koltuğa oturur. Doktor gülümser.

DOKTOR:

Eeee söyle bakalım bir değişiklik var mı?

S21 İÇ/GÜN ofis bekleme odası

Melek'in şaşkın bakışları bir ses ile bölünür.

MELEK:

Haftaya yine aynı saatte tamam mı Bahar Hanım?

İlaçlarınızı almayı unutmayın sakın. Korkutmayın bizi böyle bir daha.

Bahar mahcup gülümser tam gitmeye yeltenirken

MELEK:

Bahar Hanım... Ücret?

Bahar çantasına elini atar bir zarf çıkarır, uzatır. Elindeki kolyeyi fark eder ve Melek'in boynuna takar. Kolye meleğin hoşuna gider.

BAHAR:

Çok yakıştı sizin olsun.

MELEK:

Çok teşekkür ederim ama....

Bahar çıkar. Kapı kapanır.

S22 İÇ/GÜN ofis

Anıl biraz düşünceli...

ANIL:

Değişiklik mi? Yani... Bir haftadır içki içmiyorum. Biraz bunalıyorum ama biraz önce beklerken bayılan hanfendinin halini görünce... İyiyim ya. Gayet iyiyim...

-son-

KAYNAKÇA

1. James Monaco –BİR FİLM NASIL OKUNUR – SİNEMA DİLİ, TARİHİ VE KURAMI (Sinema, Medya ve Multimedya Dünyası) Çevirmen: Prof. Dr. Ertan Yılmaz – OĞLAK YAYINLARI – 2. Baskı – 2002
2. LUKE HOCKEY –FİLM ÇÖZÜMLEMESİNDE JUNGCU YAKLAŞIM ÇEVİRİ : SİMTEN GÜNDEŞ –ES YAYINLARI – 2004
3. FREDERIC JAMESON – POSTMODERNİZM YA DA GEÇ KAPİTALİZMİN MANTIĞI - ÇEVİRİ: NURİ PLÜMER – YAPI KREDİ YAYINLARI- 1992
4. JEAN BAUDRILLARD – TÜKETİM TOPLUMU- ÇEVİRİ: HAZAL DELİCEÇAYLI – FERDA KESKİN- AYRINTI YAYINLARI- 1997
5. SAFFET MURAT TURA - FRUED'TAN LACAN'A PSİKANALİZ – AYRINTI YAYINLARI – 1989
6. Z. TÜL AKBAL SUALP - ZAMAN – MEKÂN, KURAM VE SİNEMA – BAĞLAM YAYINLARI – 2004
7. NORMAN O. BROWN – ÖLÜME KARŞI HAYAT, TARİHİN PSİKANALİTİK ANLAMI –AYRINTI YAYINLARI - 1996
8. ÜRETİMİN AYNASI –ÇEVİREN: PROF. DR. OĞUZ ADANIR – DOKUZ EYLÜL YAYINLARI- 1998

9. JEAN BAUDRILLARD – SORUNLAR, YAKINLARI VE İLGİLENERLER İÇİN PSİKIYATRI EL KİTABI – KAAN ARSALNOĞLU – ADAM YAYINLARI –2002
10. GLEN O. GABBARD, KRIN GABBARD –PSİKATRİ VE SİNEMA –OKUYAN US YAYINLARI – 2002
11. HEINZ KOHUT – KENDİLİĞİN YENİDEN YAPILANMASI –METİS / ÖTEKİNİ DİNLEMEK SERİSİ – 1998
12. ELIAS CANNETTI – KİTLE VE İKTİDAR –ÇEVİREN: GÜLŞAT AYGİN – AYRINTI YAYINLARI – 2002
13. CHRISTIAN METZ – FILM LANGUAGE
14. www.seslisozluk.com
15. www.turkpsikiyatri.com/tekMakale.aspx?gFPrkMakale=484
16. www.psikoloji.gen.tr/modules.php?name=News&file=print&sid=213
17. Afşar Timuçin - Felsefe Dünyası -Sayı 5 - 1992-
18. www.felsefelik.com
19. Prof. Dr. Erdal Işık - NEVROZLAR –1996

20. DSM 4 – Amerikan Psikiyatri Birliği – ev Prof. Dr.
Ertuğrul Koroğlu - 1998

FİLMİN KÜNYESİ

Bahar : BAHAR YANILMAZ

Melek : NEVRA GÜNDOĞDU

Cem : CEM GÜNEY

Ali : ALİ GÜNDOĞDU

Anıl : ANIL ORAY

Satıcı : ERKAN GÜRSOY

Doktor : AYKUT ORAY

Asistanlar : SERCAN ÇİÇEKOĞLU, ERKAN GÜRSOY

Kurgu, Görüntü, Senaryo, Yönetmen : UMUT ORAY

